జూన్ 23, 1757 న జరిగిన ప్లాసీ యుద్ధం భారత చరిత్రలో ఒక ముఖ్యమైన సంఘటన, ఇది భారతదేశంలో బ్రిటిష్ వలస పాలనకు నాంది పలికింది. ఈ యుద్ధం భారతదేశంలోని ప్రస్తుత పశ్చిమ బెంగాల్ లోని బెంగాల్ లోని ప్లాసీ గ్రామం సమీపంలో జరిగింది. ఇది రాబర్ట్ క్లైవ్ నేతృత్వంలోని బ్రిటిష్ ఈస్టిండియా కంపెనీకి, బెంగాల్, బీహార్, ఒరిస్సా నవాబు సిరాజ్ ఉద్-దౌలా దళాలకు మధ్య జరిగింది. ఈ వ్యాసంలో దాని చరిత్ర, కారణాలు మరియు ప్రభావాల యొక్క అవలోకనం ఇక్కడ ఉంది.

ప్లాసీ యుద్ధం నేపథ్యం

- బ్రిటిష్ ఈస్టిండియా కంపెనీ విస్తరణ: కంపెనీ భారతీయ వాణిజ్యంలో, ముఖ్యంగా బెంగాల్ లో ఆధిపత్యం కోసం ప్రయత్నించింది.
- నవాబ్ సిరాజ్ ఉద్-దౌలాతో ఉద్రిక్తతలు: బెంగాల్ నవాబు సిరాజ్ ఉద్-దౌలా, వారి పెరుగుతున్న ప్రభావం కారణంగా బ్రిటిష్ ఉద్దేశాలను అనుమానించాడు.
- రాజకీయ కుట్రలు: రాబర్ట్ క్లైవ్ నేతృత్వంలోని బ్రిటిష్ అధికారులు అసంతృప్త స్థానిక వర్గాలతో కలిసి కుట్ర పన్నారు. మీర్ జాఫర్ తో పొత్తు: మీర్ జాఫర్ అనే కీలక కులీనుడు యుద్ధం తరువాత నవాబు కావడానికి బదులుగా బ్రిటీష్ వారికి మద్దతు ఇవ్వడానికి అంగీకరించాడు.
- కలకత్తాను స్వాధీనం చేసుకోవడం: సిరాజ్ ఉద్-దౌలా 1756 లో కలకత్తాను స్వాధీనం చేసుకున్నాడు, ఇది బ్లాక్ హోల్ సంఘటనకు దారితీసింది.
- ప్లాసీ వద్ద ఘర్షణ: 1757 జూన్ 23న ప్లాసీ సమీపంలో బ్రిటీష్, సిరాజ్ ఉద్-దౌలా దళాల మధ్య యుద్ధం జరిగింది.

Adda247 APP

ప్లాసీ యుద్ధ కాలక్రమం

దస్తక్ వాడకాన్ని నిషేధించాలని, ఫోర్ట్ విలియం భవనాన్ని నిలిపివేయాలన్న తన ఆదేశాలను కంపెనీ ధిక్కరించడంతో హెచ్చరిక చర్యగా నవాబు దాడి చేసి ఖాసిం బజార్ లోని సంస్థ ప్లాంటును తన ఆధీనంలోకి తీసుకున్నాడు. దీనికి ప్రతీకారంగా కంపెనీ హుగ్లీని దోచుకుని దోచుకుంది. ఇది 1756 జూన్ లో ఫోర్ట్ విలియంను ఆక్రమించిన కొత్త నవాబుకు మరింత కోపం తెప్పించింది.

ఆ కంపెనీ అధికారులు కాపలా కాస్తూనే ఉన్నారు. వారిలో కొందరు లొంగిపోయి బందీలుగా పట్టుబడ్డారు; మరికొందరు వెనుక గేటు గుండా తప్పించుకుని హుగ్లీ నదిలోకి దూకగలిగారు. గవర్నర్ డ్రేక్స్ తో కలిసి హుగ్లీ నదిలో ఫుల్టా అని పిలువబడే టైడల్ ద్వీపంలో ఆశ్రయం పొందారు మరియు ఫుల్టా నుండి మద్రాసుకు ఒక లేఖ పంపారు.

నవాబు ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆంగ్ల ఖైదీలను ఖైదు చేశారు. అతను కలకత్తా పేరును అలీనగర్ గా మార్చాడు, కొత్త నగరంపై మాణిక్ చంద్ పరిపాలనా నియంత్రణను ఇచ్చాడు, తరువాత ముర్షిదాబాద్ కు బయలుదేరాడు. ఇంతలో, అడ్మిరల్ వాట్సన్ మరియు రాబర్ట్ క్లైవ్ ల నేతృత్వంలోని గణనీయమైన బ్రిటిష్ సైన్యం 1756 డిసెంబరులో మద్రాసు నుండి బెంగాల్ కు చేరుకుంది.

ఈ విషయం తెలుసుకున్న నవాబు, అహ్మద్ షా అబ్దాలీ, మరాఠాల దాడికి గురవుతాడనే భయంతో ఆంగ్లేయులతో ఒక ఒప్పందానికి రావడానికి ప్రయత్నించాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. ఇంతలో మాణిక్ చంద్ శాంతియుతంగా కలకత్తాను ఆంగ్లేయులకు అప్పగించాడు. రాబర్ట్ క్లైవ్ మరియు నవాబ్ సిరాజ్-ఉద్-దౌలా చర్చలు ప్రారంభించారు, ఇది 1757 ఫిబ్రవరిలో సంతకం చేసిన అలీనాగోర్ ఒప్పందానికి దారితీసింది.

ఈ ఒప్పందం ప్రకారం, నవాబు కంపెనీ యొక్క వ్యాపార హక్కులను పునరుద్ధరించడానికి, ఫోర్ట్ విలియంను బలోపేతం చేయడానికి అనుమతించడానికి మరియు యుద్ధ నష్టపరిహారం చెల్లించడానికి బదులుగా కంపెనీ చంద్ర నగర్ వద్ద ఫ్రెంచ్ వారిపై దాడి చేయకుండా ఉంటుందని క్లైవ్ వాగ్దానం చేశాడు.

అయితే 1757 ఏప్రిల్ లో కంపెనీ చంద్రానగర్ ను ఆక్రమించడంతో ఫ్రెంచివారు తరిమివేయబడ్డారు. నవాబ్ క్లైవ్ తో మాట్లాడి, కొద్దిపాటి సైన్యంతో కలకత్తా చేరుకుని, ఆపై ఒమిచంద్ ఆస్తికి వెళ్ళాడు. నవాబు యుద్ధం చేస్తున్నాడని నమ్మిన బ్రిటీషర్లు అతనిపై దాడి చేశారు.

పశ్చిమబెంగాల్ లోని నదియాలో ఇరువర్గాలు పరస్పరం ఘర్షణకు దిగాయి. బ్రిటిష్ దళాలు 3,000 మంది, నవాబుకు దాదాపు 65,000 మంది సైనికులు ఉన్నారు, కానీ మీర్ జాఫర్ మరియు రాబర్ట్ క్లైవ్ పన్నిన కుట్ర ఫలితంగా నవాబ్ సిరాజ్ ఉద్-దౌలాను అరెస్టు చేసి జైలుకు పంపారు, తరువాత మీర్ జాఫర్ కుమారుడు మిరాన్ నవాబును హత్య చేశాడు.

ప్లాసీ యుద్ధం ప్రాముఖ్యత

- అధికార బదిలీ ప్లాసీ యుద్ధం ఫలితంగా జరిగింది, అందుకే ఇది ముఖ్యమైనది. ప్లాసీ యుద్ధం తరువాత మీర్ జాఫర్ బెంగాల్ నవాబు స్థాయికి ఎదిగాడు. మీర్ జాఫర్ నవాబ్ కీలుబొమ్మ, సంస్థ తన ఆర్థిక అవసరాలను తీర్చడానికి మాత్రమే అతన్ని నియమించుకుంది. అందువలన, ఆ వ్యాపారం తన వలసవాద ప్రయోజనాలను వేగంగా ముందుకు తీసుకెళ్లగలదు. ఈ సంస్థ సామ్రాజ్య స్వభావాన్ని కలిగి ఉంది, అందువల్ల మీర్ జాఫర్ దాని డిమాండ్లను తీర్చలేకపోయాడు.
- ఆ విధంగా మీర్ జాఫర్ కంపెనీ ఇంపీరియల్ గేమ్ లో తక్కువ ప్రాముఖ్యతను పొందడం ప్రారంభించాడు. అతన్ని అప్రతిష్టపాలు చేయడానికి, అతను డచ్ తో కలిసి కుట్ర చేశాడని చెప్పబడింది, కాని నిజం ఏమిటంటే కార్పొరేషన్ కోరిన భారీ మొత్తాన్ని చెల్లించడంలో అతను విఫలమయ్యాడు.
- ఫలితంగా బ్రిటిష్ సంస్థ మరియు మీర్ ఖాసిం మధ్య ఒక ఒప్పందం కుదిరింది మరియు 1760 సెప్టెంబరులో నియంత్రణ బదిలీ చేయబడింది. కొందరు చరిత్రకారులు బెంగాల్ లో ఈ అధికార మార్పును విప్లవానికి పూర్వగామిగా చూశారు.

ప్లాసీ యుద్ధంలో ముఖ్యమైన వ్యక్తులు

సిరాజ్-ఉద్-దౌలా

బెంగాలు నవాబు పేరు సిరాజ్-ఉద్-దౌలా. సిరాజ్-ఉద్-దౌలా 146 మంది ఆంగ్లేయులను చాలా చిన్న గదికి పరిమితం చేశాడని, వారిలో 123 మంది ఊపిరాడక మరణించారని చెబుతారు. కలకత్తాను బ్రిటీష్ వారు పాలించగా, సిరాజ్-ఉద్-దౌలా అక్కడి ఆంగ్ల కోటపై దాడి చేసి స్వాధీనం చేసుకున్నాడు.

రాబర్ట్ క్లైవ్

బెంగాల్ లో ఈస్టిండియా కంపెనీ టాప్ కమాండర్ రాబర్ట్ క్లైవ్. రాబర్ట్ క్లైవ్ సిరాజ్-ఉద్-దౌలాను నిరాశపరిచి రాజ్ వల్లభ్ కుమారుడు కృష్ణ దాస్ కు ఆశ్రయం కల్పించాడు. ఈస్టిండియా కంపెనీ వాణిజ్య హక్కును దుర్వినియోగం చేశాడు. నవాబు అనుమతి లేకుండా కలకత్తాలో కోటను బలోపేతం చేశాడు.

మీర్ జాఫర్

నవాబులకు ఆయన అద్భుతమైన సైనిక నాయకుడు. సిరాజ్-ఉద్-దౌలాను మోసం చేయడానికి ఈస్టిండియా కంపెనీ అతన్ని కొనుగోలు చేసింది. బెంగాల్ నవాబుగా విజయం సాధించే ప్రయత్నంలో ఈస్టిండియా కంపెనీతో కలిసి ప్రణాళిక రచించాడు.

రాయ్ దుర్లభ్

నవాబుల ఆస్థానాల్లో ప్రతినిధిగా రాయ్ దుర్లభ్ పనిచేశాడు. అతను సిరాజ్-ఉద్-సైన్యంలో చేరినప్పటికీ, దౌలా యుద్ధంలో పాల్గొనలేదు, సిరాజ్-ఉద్-దౌలాకు ద్రోహం చేశాడు.

ఓమి చంద్

కలకత్తా మీద కమాండింగ్ ఆఫీసర్ గా ఉండేవాడు. ప్లాసీ యుద్ధానికి ముందు క్లైవ్ మరియు ఇతరులు జరిపిన ఒప్పందంపై సంతకం చేసే బాధ్యత అతనిదే.

ప్లాసీ యుద్ధ ఫలితం

ప్లాసీ యుద్ధం ఫలితం దీర్ఘకాలిక పరిణామాలను కలిగి ఉంది. కీలక ఫలితాల సారాంశం ఇలా ఉంది.

- బ్రిటిష్ విజయం: రాబర్ట్ క్లైవ్ నేతృత్వంలోని బ్రిటిష్ ఈస్టిండియా కంపెనీ బెంగాల్ నవాబు సిరాజ్ ఉద్-దౌలా దళాలను నిర్ణయాత్మకంగా ఓడించింది.
- మీర్ జాఫర్ స్థాపన: బ్రిటీష్ వారితో కలిసి కుట్ర పన్నిన మీర్ జాఫర్ ను బెంగాల్ కొత్త నవాబుగా నియమించారు. అతను బ్రిటిష్ నియంత్రణలో కీలుబొమ్మ పాలకునిగా పనిచేశాడు, బెంగాల్ పరిపాలన మరియు వనరులను సమర్థవంతంగా నియంత్రించడానికి కంపెనీని అనుమతించాడు.
- బ్రిటీష్ రాజ్ కు పునాది: ప్లాసీ యుద్ధం భారతదేశంలో దాదాపు రెండు శతాబ్దాల బ్రిటిష్ వలస పాలనకు పునాది వేసింది. 1858 లో లాంఛనంగా ప్రారంభమైన బ్రిటిష్ రాజ్ స్థాపనలో ఇది ఒక కీలకమైన దశ.
- మొఘల్ ప్రభావం క్షీణత: బెంగాల్ నవాబుల వంటి ప్రాంతీయ శక్తులను బ్రిటీష్ వారు అణగదొక్కడంతో ఈ యుద్ధం భారతదేశంలో మొఘల్ ప్రభావం క్షీణించింది.

- రాజకీయ నియంత్రణ: ఈ విజయం భారతదేశంలో బ్రిటిష్ రాజకీయ ఆధిపత్యానికి నాంది పలికింది. బ్రిటిష్ ఈస్టిండియా కంపెనీ బెంగాల్ పై తన ప్రభావాన్ని, నియంత్రణను విస్తరించింది, ఇది మరింత విలీనానికి మరియు అధికార స్థిరీకరణకు ఒక ఉదాహరణగా నిలిచింది.
- ఆర్థిక దోపిడీ: బెంగాల్ యొక్క విస్తారమైన సంపద మరియు వనరులపై బ్రిటిష్ వారు నియంత్రణ సాధించారు, ఇది గణనీయమైన ఆర్థిక దోపిడీకి దారితీసింది. ఇది బెంగాల్ నుండి బ్రిటన్ కు సంపద బదిలీని సులభతరం చేసింది మరియు ఈ ప్రాంతం యొక్క ఆర్థిక పేదరికానికి దోహదం చేసింది.
- సైనిక మరియు పరిపాలనా సంస్కరణలు: బ్రిటిష్ విజయం వారి నియంత్రణలో ఉన్న ప్రాంతాలలో గణనీయమైన సైనిక మరియు పరిపాలనా మార్పులకు దారితీసింది. ఈస్టిండియా కంపెనీ అధికారంపై తన పట్టును బలోపేతం చేసుకోవడానికి తన సైన్యాన్ని, పరిపాలనను పునర్వ్యవస్థీకరించింది.
- ప్రతిఘటన మరియు తిరుగుబాట్లు: బ్రిటిష్ విజయం మరియు తదనంతర విధానాలు భారతీయ ప్రజలలో ఆగ్రహం మరియు ప్రతిఘటనకు ఆజ్యం పోశాయి, ఇది 1857 ప్రధాన తిరుగుబాటుతో సహా బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా వివిధ తిరుగుబాట్లు మరియు తిరుగుబాట్లకు దారితీసింది.